Stichting van het Onderwijs

Werksessie 5: Toekomstbestendige leerlijn
Sessieleiders zijn Petra van Haren (Stichting van het Onderwijs en voorzitter AVS) en René van Schalkwijk (lid cvb ROC Horizon College)

Het thema
Onderwijs draait om meer dan wat leerlingen en studenten aan kennis en vaardigheden voor het diploma nodig hebben. Het gaat ook om wat je nodig hebt om op de lange termijn succesvol te zijn, in het vervolgonderwijs en in je loopbaan. Binnen het onderwijs wordt gezocht naar de juiste balans tussen alle typen vaardigheden, zoals cognitieve, metacognitieve en 21e eeuwse vaardigheden en schoolloopbaanbegeleiding. Op welke manier kunnen deze vaardigheden gewaardeerd en erkend worden? Hoe zorg je ervoor dat daarvoor een doorlopende leerlijn ontstaat?

'Langzaam groeiende bomen zijn ook mooie bomen'
Alle deelnemers vinden dat gesprekken over het onderwijs vaak gaan over de inrichting van het stelsel of over knelpunten bij overgangen tussen onderwijssoorten. Voor talentontwikkeling zou dat juist veel meer moeten gaan over hoe je leerlingen en studenten weet te raken en te motiveren. Leerlingen en studenten worden ook te snel 'gedetermineerd'. Haal je de eindstreep niet, dan krijg je meteen het label uitvaller en onsuccesvol. Maar, zeggen de deelnemers: 'langzaam groeiende bomen zijn ook mooie bomen'. Onderwijs moet juist meer differentiëren. Houd switchen van opleiding mogelijk en het kunnen stapelen ervan. 'Je gaat 'rennen' voor zaken waarvoor je *beloond* wordt (i.p.v. afgestraft). Studenten en leerlingen doen dat voor een cijfer, scholen voor rendement, docenten voor de ontwikkeling van jongeren en ouders voor de kansen van hun kind.

Sectoroverstijgende ladder

Ook is het pleidooi om de sterke nadruk op meetbare, harde prestatieafspraken rond cognitieve vaardigheden te verleggen naar meer merkbare leerresultaten. Dan gaat het om de toegevoegde waarde van het onderwijs voor de ontwikkeling van jongeren. Naast objectief leerresultaten vaststellen, doe je dat ook subjectief. Deelnemers vinden het belangrijk dat onderwijsinstellingen de niet-cognitieve en metacognitieve vaardigheden die je nodig hebt expliciet benoemen, en aangeven welke activiteiten zij ondernemen om leerlingen en studenten zich hierin te laten ontwikkelen. Van po t/m ho kun je samen een 'ladder' met gedefinieerde treden maken van de ontwikkelfases van deze vaardigheden met daarbij de inspanningsverplichting van de onderwijsinstelling. Daarmee hebben onderwijsinstellingen een basis om hun toegevoegde waarde aan te geven en daar kunnen ze ook op beoordeeld worden. Zo kun je eruit afleiden welke inspanningen zijn verricht om leerlingen en studenten te laten stijgen op de 'ladder'.

Vaardigheden inzichtelijk, zonder nieuw keurslijf

Maar hoe maak je inzichtelijk hoe leerlingen en studenten zich ontwikkeld hebben, zonder dat daarbij een nieuw keurslijf ontstaat? Dit zijn de aanbevelingen:

- Alle onderwijssectoren spreken af dat leerlingen vanaf de basisschool een *portfolio* bijhouden om hun stappen op de 'ladder' te laten zien. Hun ontwikkeling is zo de hele schoolloopbaan zichtbaar en daarop kan iedereen voortbouwen. De instroom in een bepaalde onderwijssoort of onderwijsniveau kan dan meer op basis van stadium van ontwikkeling in plaats van op leeftijd georganiseerd worden (het klassieke leerstofjaarklassensysteem wordt dan doorbroken).
- De inhoud van de portfolio's moet in de overdracht naar vervolgonderwijs erkend en gewaardeerd worden. Het gesprek tussen instellingen in de regio is daarvoor essentieel.
- Professionaliseer docenten op de ontwikkeling van vaardigheden en doe dat waar mogelijk sectoroverstijgend.
- Geef ook als lerarenopleiding meer aandacht aan het stimuleren van de ontwikkeling van vaardigheden.